

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייסדות ב"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעענבי"א - בנשיאות ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

והיה בעצי שתול על פלגי מים

פרשת חיי שרה

כיתה ה' (א-ב)

הר"ר משה יוחנן קליין הי"ו
הר"ר שמואל אלטער בנעט הי"ו

חידו"ת לפר' חיי שרה

ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי ואשביעך וגו' אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני.

וצ"ע למה פרט הכתוב כל הסימנים עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו, והיה די לומר ויאמר אל עבדו שים נא ידך וגו', וי"ל דהנה דרך העולם שאינם בני תורה, במילי דשמיא בדבר שיש חשש איסור או דבר הצריך בדיקה מתולעים וכדומה, יאמין לכל יהודי בכל שהו, ויאמר כל יהודי מוחזק בכשרות ושצריך לדון לכף זכות וכו' ולא ישאל ולא יחקור כל כך, לא כן במילי דעלמא כגון הלוואות מעות לא יאמין לו בשום אופן עד אשר יחקור וידרוש וישאל היטב עליו וכו' עד שיתבררו כל הספיקות ויהיה ברור לו שיקבל את כספו.

וכמו שמספרים על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שבהיותו פעם בדרך הוצרך לחנות באחד האכסניות שעל אם הדרך, בעל האכסניא קיבל את פניו בשמחה ואמר, הנה השוחט שלנו אינו בקו הבריאות כבר שבועיים ימים ומאז לא בא בשר לפנינו, והכרת פני כבודו ענתה בו כי הוא בקי במלאכת השחיטה, על כן אבקש אותך לשחוט

בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאחוזת קבר.

הך תיבת בתוככם היא שפת יתר, ונראה כי לא יצא דבר שקר ח"ו מאברהם ואיך יאמר בכסף מלא דהיינו בדמי כל שויו, הלא כל הון לא ישוה בה לפי מה שידע אברהם גודל יקר מעלתה שהיה המעבר לגן עדן (עיין זוהר לך לך פ"א ע"א), ונטמן שם אדם וחוה (עירובין נג.), לכך אמר בתוככם, ר"ל שיתננה לי בדמי כל שויה כפי מה שהוא שוה בתוככם, ולא הוי רמאות, כי להם אין תועלת כלל ביקר מעלתה, והוי זה נהנה וזה לא חסר ואינו חייב לשלם עבור זה.

(ישמח משה)

ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא.

יש לפרש דהאות האמצעית של "אברהם" הוא ר' דהיינו מאתיים, והאות האמצעית של "עפרון" הוא ג"כ ר' וביחד עולה ארבע מאות, וזהו שאמר ארבע מאות שקל כסף המרומז "ביני ובינך" דהיינו בהאותיות האמצעיות של שמותינו.

(ספרים)

ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים

סיפר מרן רבינו הק' בעל דברי יואל זי"ע דבר פלא מאביו הק' מרן הקדושת יו"ט זי"ע, שבשנות ילדותו בעת שלמד בחדר והגיע לפרשת חיי שרה, שמסופר שם מאליעזר עבד אברהם שבא לבית רבקה עם הגמלים, רצה מאוד לידע איך נראין "הגמלים", כי בכל גלילות סיגעט לא נמצאו גמלים בכלל, ולא ידעו איך הם נראים, בהגיע רבינו לביתו, אמר לאביו הק' שרצונו עז לראות את החיה וגמל שמה, ולפלא שתיכף ומיד אמר לו אביו שיבוא עמו להסתכל החוצה מבעד לחלון, והראה לו בחוץ מחנה שלימה של גמלים, ואמר לו "עכשיו תידע כבר איך הם נראים", ויהי לפלא.

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות ב"ס מרן רבינו הקדוש זיעעב"א - בנשיאות ב"ס מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

לגמור תפילתי בחטיפה, כי מתחילה עלי לעשות את ההכנות הראויות ולכוון היטב את לבי לתפילה, וכמו שאמרו חז"ל חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת לפני התפילה וכו', כדי שיכוונו את לבם לשמים.

(מפי השמועה)

ועשה חסד עם אדוני אברהם.

הנראה לרמז בזה גודל מעלת דיבוק חכמים והצדיקים שבדור אשר מזמן הבעש"ט נגלה לנו גודל מעלה זאת כי מפיהם אנו חיים. אך התורה מרמזת בזה שלא ירום לבב אנוש להתנשא ולהרים ראש כי אינו צריך להיות יונק מהרב המובהק. ויקיים בנפשו מה שאמרו חז"ל עשה לך רב. וזה שאמר ועשה חסד עם אדוני אברהם. כי כשהלך מביתו של אברהם אמר כן אל לבו כי הוא ראוי לעשות עמו חסד מחמת שהוא דבוק להצדיק. עם אדוני אברהם.

(תפארת שלמה)

נזם זהב ושני צמידים בקע משקלם.

פרש"י בקע משקלם רמז למחצית השקל ושני צמידים רמז לשני לוחות הברית, ויש לפרש על פי מה דאיתא במשנה במס' אבות על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, ואליעזר כשראה שרביקה גומלת חסדים והיא עמוד החסד על כן רמז לה שתשלים עצמה גם בשני עמודי העולם האחרים, שני צמידים רמז לשני לוחות הברית שהוא עמוד התורה, ובקע משקלם רמז למחצית השקל שקנו בהם קרבנות והוא עמוד העבודה.

(תורת משה חתם סופר)

לנו כמה עופות, השיב לו הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בוודאי אשחט לכם אבל לפני כן אבקשך אולי תואיל בטובך להלוות לי הלוואה של אלף רובל הנחוץ לי מאוד, השיב לו בעל האכסניא: ימחול לי מר אלף פעמים אבל איך אלוה לאיש אשר איני מכיר אותו, הרים הצדיק עליו בקולו: על השחיטה שצריך לדעת הלכותיה וכו' וחלילה אם יש איזה פגם כל שהוא בסכין אוכל נבילה ממש, ומטמא גופו במאכלות אסורות, על זה האמנת לי בהכרת פני בלבד, אבל על הממון לא האמנת לי.

אבל אברהם אבינו ע"ה היה היפוך זה, שנאמר ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו "המושל בכל אשר לוי" פי' שאליעזר היה איש נאמן ובטוח אצל אברהם אבינו ע"ה והיה ממונה על כל אשר לו, ואברהם אבינו ע"ה היה מאמין לו וסמך עליו בכל הדברים הנוגעים לדברים גשמיים, אך כאשר בא לחפש בת זוג ליצחק בנו ולא רצה לקחת מבנות כנען הארור, לא האמין אפי' ל"עבדו" הידוע לעבד נאמן, ל"זקן ביתו" וזקן זה שקנה חכמה, "המושל בכל אשר לו" שעל כל רכושו האמין לו ומסר בידו, מ"מ כאן אמר לו "שים נא ידך תחת ירכי ואשביעך".

(באר מים חיים)

ויאמר לא אוכל עד אם דיברתי דברי ויאמר דבר ויאמר עבד אברהם אנכי.

מימרה היא בפי העולם, בדרך הלצה, שכאשר הגישו סעודה לפני אליעזר אמר "לא אוכל עד אם דיברתי דברי", עד אשר אתפלל לפני האכילה, כי אסור לאכול קודם התפילה, השיב לו לבן הארמי "ויאמר דבר", נו, עמוד והתפלל במהירות וגמור, על זה השיב לו אליעזר "עבד אברהם אנכי" הרי אני מאנשי ביתו של אברהם אבינו ואינו יכול

והיה בעץ שתול על פלגי מים - פר' חיי שרה

מדרשים פון די וואך

זענען יעדן טאג געגאנגען שעפן וואסער פאר רבקה און רבקה איז קיינמאל נישט געגאנגען שעפן וואסער נאר אין די טאג וואס אליעזר איז געווען דארט בשליחות פון אברהם האט דער אייבישטער געמאכט אז רבקה אליין זאל גיין שעפן וואסער.

וירץ לבן אל האיש

ווען לבן איז געקומען צו לויפן האט אליעזר פארשטאנען אז לבן וויל אים הרגענען ווייל ער וויל אים צונעמען די גאנצע פארמעגן, האט אליעזר געזאגט די נאמען פון דער אייבישטער און ער איז ארויף געפלויגן אויף די לופט, נישט נאר ער אליין נאר אויך די צעהן קעמלעך, און דער אייבישטער האט געמאכט אז די פנים פון אליעזר זאל אויסזעהן אזוי ווי אברהם'ס פנים און ווען לבן האט דאס געזעהן האט ער שוין מעהר נישט געוואלט אים הרגענען, און לבן האט אים געזאגט "בא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ"....

ואבוא היום אל העין

היום ילאתי והיום באתי, מכאן שקפלה לו הארץ (רש"י)

פון די פלאץ חברון וואו אברהם האט געוואוינט ביז חרן נעמט צו גיין זיבעצן טעג און וועגן די כבוד פון אברהם און יצחק האט דער אייבישטער געשיקט א מלאך זאל באגלייטן אליעזר און ס'האט גענומען די וועג נאר דריי שעה.

הוא ישלח מלאכו לפניך

און ווייל א מלאך קען נישט מאכן צוויי שליחות (רש"י פ' וירא) האט דער אייבישטער געשיקט נאך א מלאך וואס זאל העלפן פאר אליעזר צו צורעדן פאר בתואל אז ער זאל וועלן שיקן רבקה צו יצחק.

והנה רבקה יוצאת

רבקה האט געהאט אסאך דינסטן וואס זיי